

LÖVÉTEI KIÁLTÓ

VII. évfolyam, 12. szám, 2005. december. Ára szabadeladásban: 80 bani (8000 lej)

„Siessünk, ne késsünk,
hogy még ezen éjjel ot-
tan lehessünk,
Mi Urunknak tisztele-
tet tehessünk.”

Milyen szép és jó lenne, ha ebben a felgyorsuló, rohanó világban szóról szóra betartanánk e csodálatos karácsonyi énekünk mondanivalóját, és az őseink által kitaposott biztos ösvényen – betartva az állomáshelyeket – mi is megszoroznánk a lépéseinket a kicsi Jézus jászola felé. Elindultunk az

Áldott karácsonyt és boldog új évet kíván a Lövetei Kiáltó szerkesztősége minden falustársnak!

A szűszékba gabonát,
a pincébe pityókat, a
pajtába jószágot ad-
jon az Úristen!

adventi roráté – hajnali szentmisék - útján, kértük szent Borbála napján a bányászok védőszentjét, hogy ne aludjon ki soha a bányászok lámpája, és ott tündököljön az adventi koszorú gyertyáinak fénye mellett, őrizze, oltalmazza továbbra is a föld mélyében dolgozó emberek életét valamint a nyugdíjas bányászokat Örültünk a Mikulás ajándékainak, és elérkeztünk az utolsó kilenc naphoz, amikor átélhetjük a Szent család házról-házra járását, ahogy szállásért könyörögnek. Éppen ezért ezt a kilencedet sok helyen úgy hívják: “Bújdoso szent család”.

Az ember mindig eljut egy ponthoz, amikor visszaemlékezik gyermekkorára, amikor 30-40 gyermek volt a Szent családban, és hogy mindenkinek legyen helye, a gyermekek, miután lehúzták a “bokancsot” és a “kapcát”, “felkuporodhattak” az ágyakra. Amikor vége lett az imádságnak, alig vártuk, hogy az idős emberek meséljenek a háborúról, a fogságról, és bármit mondtak (olykor egy kicsit megpótolták), mi szájatva hallgattuk őket. Aztán az utolsó nap arra kérte az előimádkozó a kicsi Jézust, hogy a gyermekeknek hozzon egy nagy-nagy karácsonyfát az Angyal, és ezen az estén már elénekeltük a Mennyből az Angyalt. (folytatás a 8. oldalon)

„A lélek irányít, a
szellem közvetít,
a test végrehajt!”

Karácsony van

Karácsony van, fenyőillat, vidám kacagás.

Pazar asztalok fölött csendül a pohár.

Önző lelkek száza most mámorban honol,

Míg máshol kínzó sóhaj száll,
csüggedt ajkáról.

Karácsony van. Sokunknak szép, sokunknak fájó.

Másoknak meg keserves emléket virágozó.

Húvós szívek serege bújt ma csomaghegyek mögé,

Míg máshol a szeretet csupán az ajándék.

Karácsony van. Oh, Uram köszönöm, hogy oly szép!

Köszönöm a türelmet, a fájdalmat, a szenvedést,

S azt, hogy reményt bírok adni az elhagyottaknak.

Hisz mindennél a legszebb: gondolni másokra.

Köszönöm, hogy átérzem a szenvedők világát.

Sírok fölött lengő, árvák bánatát,
S hogy ráncos, öreg arcoknak tudok nevetni.

Köszönöm, Uram, hogy tudok szeretni!

Bencze Edith

A 2006-os évre megállapított helyi adók és illetékek

Lövete község helyi tanácsa a 35/2005-ös valamint a 36/2005-ös határozat alapján a helyi adókat és illetékeket a következőképpen hagyta jóvá a 2006-os évre:

Épületek biztosítási értéke fizikai személyek esetében :

Lakóházak:

- betonból, kőből és téglából épült 437 lej/m²
- fából, égetetlen téglából épült 125 lej/m²

Melléképületek:

- téglából épült 112 lej/m²
- fából, égetetlen téglából épült 50 lej/m²

Az adó a biztosítási érték 0,1%-a.

Épületadó jogi személyek esetében:

- 1% a leltárértéknek megfelelően abban az esetben, ha az újraértékelés 3 éve történt.
- 10% a leltárértéknek megfelelően abban az esetben, ha az újraértékelés régebb volt mint 3 év.

Belterület utáni illeték:

szántó	20 lej/ha
kaszáló	15 lej/ha
szőlős	33 lej/ha
gyümölcsös	35 lej/ha
erdő	20 lej/ha
halászati terület	11 lej/ha
udvar	636 lej/ha

Külterület utáni illeték:

használati besorolás

	minőségi osztály (lej/ha)				
	I	II	III	IV	V
szántó	36	34	32	30	20
legelő, kaszáló	20	18	16	14	12
szőlős	40	40	40	40	40
gyümölcsös	40	40	40	40	40
erdő	9	9	9	9	9
halászati terület	24	24	24	24	24
udvar	22	22	22	22	22

terméketlen terület x x x x x

- Azok a személyek, akik folyó év március 15-ig teljes egészében kifizetik az adójukat, épületadónál, területadónál és autoadónál 10% kedvezménybe részesülnek.

Járműadók és illetékek:

személyautókra 2000 cm ³ alatt	8 lej/500cm ³
személyautókra 2000 cm ³ felett	10 lej/500cm ³
autóbuszok, mikrobuszok,	17 lej/500cm ³
autók, 12 tonnáig	18 lej/500cm ³
közúti traktorok	12 lej/500 cm ³
motorkerékpárok	5 lej/év

-utánfutók:

1 tonnáig	8 lej/év
1-3 tonnáig	28 lej/év
3-5 tonnáig	43 lej/év
5 tonna felett	53 lej/év

Más adók és illetékek:

- urbanisztikai illetékek:

150 m ² -ig	2 lei
151-250 m ² -ig	3 lej
251-500 m ² -ig	4 lej
501-750 m ² -ig	4 lej
751-1000 m ² -ig	5 lej
1000 m ² felett	5+1 lej minden 1000 feletti m ² -re

- geotechnikai, topográfiai feltáró munkálatoknál végzett fúrások után, külszíni kitermelésnél, földgáz és kőolajszondáknál, valamint más kitermelésnél szükséges engedélyek 7 lej/m²

- sátozóterek, kempingek szervezéséhez szükséges építkezések, bódék, építési engedélye 5 lej/m² víz, szennyvízcsatorna, gáz, távfűtés, villany és telefon bekötés 9 lej

- urbanisztikai és területrendészeti véleményezés 9 lej

- utca és címjegyzék bizonyítvány 6 lej

- lassú járművek 11 lej/év /jármű

- közterületek használata 1lei/nap

- termelési engedély kiadása

30 lej

- iparengedélyek kiadása és

évenkénti láttamozása 11 lej

- egészségügyi engedély 14

lej

- a tevékenység székhelyén kifüggesztett cégtábla utáni illeték 17 lej/m² /év

- hirdetési illeték 23 lej/m² /év.

- reklámilleték 3% a szerződés értékének megfelelően

- tűzoltó illeték 2 lej/család/év

- községfejlesztési illeték 4 lej/család/év

- személyszállítási illeték 6 lej/család/év

- kereskedelmi egységek személyszállítási illetéke 7 lej/hó/egység

- közterületek bérelése mezőgazdasági célra 10 lej/m² /év

- közterületek használata (nem mezőgazdasági célra)

1 lej/nap

- parkolási illeték

366 lej/jármű/év

- a forgalomba be nem jegyzett traktorok illetéke 25 lej/jármű/év

- éjjeliőrség-díj családonként

22 lej/család/év

Piacilletékek:

- szekér és személygépkocsiról 3 lej/nap

- kisteherautóról (2 tonnáig) és ARO-ról 5 lej/nap

- tehergépkocsiról és traktorról 25 lej/nap

- asztalok használatáért

3 lej/nap

- házról-házra való eladás esetén 15 lej/nap

- hídmérlegen való mérés

2 lej/db

Kultúrotthon használatáért fizetendő teremdíjak:

- lakodalom 150 lej

- kortársi találkozó 150 lej

- tor 50 lej

- elárusítás esetén 50 lej

Edényhasználat:

- lakodalom alkalmával

30 lej/100személy

- tor alkalmával

20 lej/100személy

- abroszok használata

1 lej/darab

Betonkavaró használata

40 lej/nap

Kotrógép bérleti díja:

- lövétei részére 35 lej/óra

- idegenek részére 45 lej/óra

Könyvtárba való beiratkozás

1 lej

Fénymásolás, nyomtatás, fax

1 lej

Szolgálati lakás bérleti díja

20 lej/személy/nap

Kírulysarki tábort bérleti díja:

- lövétei részére

5 lej/személy/nap

- idegenek részére

10 lej/személy/nap

Részletesebb kimutatás az adókról a Polgármesteri Hivatal hirdetőtábláján tekinthető meg.

Lázár Zoltán polgármester

Vidékfejlesztés és mezőgazdaság az EU-ban

1. rész

A sorozatban leírtak, tudom, hogy sokak számára keserű szájízit hagyhatnak maguk után, mások meg egyet legyintenek rá, mivel a nemrégiben kommunista világi emlékei nem valami jó emlékeket juttatnak eszünkbe a tervgazdálkodásról, az ötéves tervekről. Míg nálunk tervgazdálkodás működött, addig nem volt az másképp a kapitalista országokban sem, csak annyi különbséggel, hogy ők a terveket úgy is volt, hogy 70%-osan teljesítették, és azt vállalták is. Az Unió is tervgazdálkodási alapokon és programozási időszakok alapján működik. Hogy miként fognak a dolgok megvalósulni, az sok mindentől függ, de tájékozódni a dolgokról szerintem mindenkinek szükséges.

A sorozatot a magyarországi és a romániai tervdokumentumok alapján, a romániai Rural net vidékfejlesztési hálózat és a Gödöllői Agrártudományi Egyetem, Ángyán József tanár úr anyagainak felhasználásával állítottam össze.

A 2007-2013-as programozási időszak a vége felé közeledik. Lassan láthatóvá kezdenek válni, hogy milyen pénzekhez és miként lehet hozzájutni. Megfogalmazásra kerültek azok a vezérelvek, amik figyelembevételére számunkra sem mellékes, mikor eldöntjük, hogy mivel és miként akarunk mezőgazdasági tevékenységet folytatni.

A mezőgazdaság mindig is több volt, mint egyszerű ártermelő ágazat. Az élelmiszerek és nyersanyagok előállításán túl egyéb feladatokat is ellátott, tájat, élővilágot, talajt, vizet, környezetet is „termelt”, és munkát, megélhetést adott a vidék embere és közösségei számára.

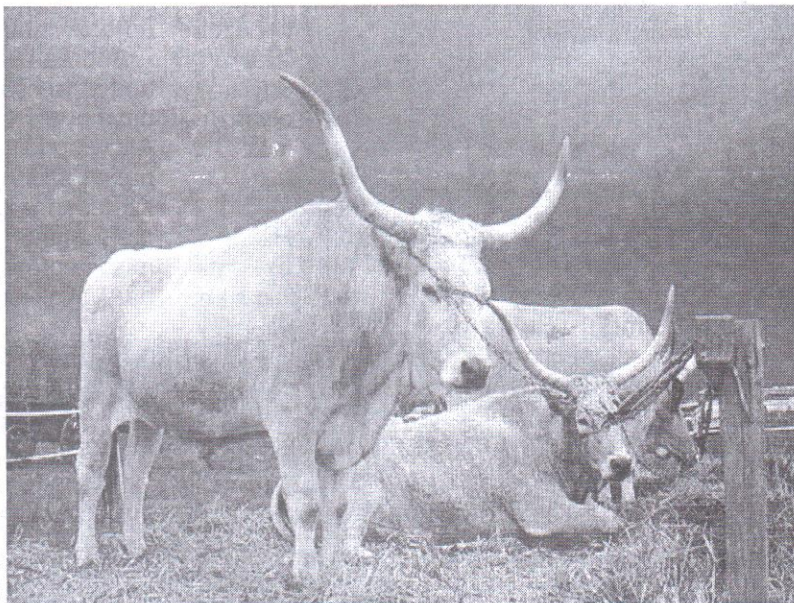
Ez ma sincs másképpen. Néhány évtizedes agráriparosítási, természetmaximalizálási kitérő után ismét rá kellett jönnünk: a mezőgazdaságnak a termelési feladatok mellett környezeti és társadalmi, foglalkoztatási feladatokat is magára kell vállalnia.

Ez utóbbiak olyan – az egész társadalom és a helyi közösségek számára egyaránt fontos – ökoszociális szolgáltatások, amelyek helyben keletkeznek, nem importálhatók, és amelyek

kért a mezőgazdaságot, a gazdálkodót fizetség illeti meg.

Ezek a felismerések vezettek el – sűrűn lakott vidéki térségekkel és még mindig nagy természeti értékeket hordozó természeti és kultúrtájakkal jellemezhető – kontinensünkön a többfunkciós európai agrármodell megfogalmazásához, az e modellt megtestesítő környezet- és tájgazdálkodás elterjesztését szolgáló közös agrár- és vidékpolitika reformjához, támogatási rendszerének kiépítéséhez és közösségi költségvetési forrásainak európai megteremtéséhez.

Ahhoz, hogy a vidékfejlesztési eszközök és források jelentőségét megértjük, és fel tudjuk használni azokat saját stratégiánk kialakításához és hosszú távú megalapozásához, meg kell ismernünk az európai agrár- és vidékpolitika változási folyamatát, stratégiai elemeit és programjait, valamint az ezekhez kapcsolódó támogatási rendszert. Mielőtt ezt megtennénk, foglal-

juk röviden össze ezen elemzés kiinduló téziseit.

A vidék, de végső soron az egész romániai társadalom, mint fogyasztó, és mint a mezőgazdaság környezeti és társadalmi szolgáltatásainak igénybevevője alapvetően rá van utalva a mezőgazdasággal való együttműködésre, vagyis a romániai társadalom, a vidék és a természetvédelem hosszú távú érdekeinek érvényesítése a parasztsággal kötött stratégiai szövetség megerősítése nélkül nehezen képzelhető el. Másrészt a mezőgazdálkodás teljesítménye, eredménye, termékeinek minősége a közösségek életképessége döntően a környezet, a természeti erőforrások állapotától, minőségétől függ. A vidék, a természetvédelem és a mezőgazdaság egymásra utaltsága elkerülhetetlenné teszi e te-

rületek összehangolását. Ezt segíti a természetvédelem és a mezőgazdálkodás egyidejű és egymáshoz közelítő stratégiaváltása, fejlődési folyamata.

A természetvédelem megközelítésének váltása az 1970-es évekre nyúlik vissza, és azon az alapvető felismerésen nyugszik, hogy az ökoszisztémák védelme csak úgy biztosítható, ha a védett zónák zárványszerű elszigetelése („itt tiszta természetvédelem, ott tiszta termelési- és fogyasztási célú környezethasználat”) helyett azokat fokozatos átmeneteken keresztül beágyazzuk az őket körülvevő gazdasági és társadalmi környezetbe. A teljes területre kiterjedő, a védett területek szigeteiről kilépő természetvédelem koncepciója a környezethasználat intenzitásának változtatásával igyekszik elkerülni a károkat, és a következő alapvető célok területi harmonizációját kívánja elérni:

- természetmegőrzés (táj, ökoszisztéma, faj- és genetikai sokféleség fenntartása);
- gazdasági beágyazás (az ökológiai és kulturális szempontból fenntartható földhasználati rendszerek, gazdasági fejlesztés elősegítése);
- társadalmi beágyazás (oktatás, nevelés, bemutatás, kutatás, monitoring feladatok ellátása a lokális, regionális, nemzeti és globális természetmegőrzés területein).

Az, hogy a mezőgazdaságnak a termelő vagy a szolgáltató jellege, funkciója válik e hangsúlyozottá, attól függ, hogy milyen – nagy agrárpotenciálú és környezeti szempontból kevésbé érzékeny, vagy pedig kis termelési potenciálú és érzékeny, sérülékeny, ráadásul általában foglalkoztatási, szociális gondokkal küzdő, ám természeti értékekben gazdag – területeken, tájon vagyunk. Minél érzékenyebb, sérülékenyebb területen gazdálkodunk, annál fontosabbá válnak a mezőgazdaság környezeti és társadalmi (ökoszociális) szolgáltatásai. Mivel azonban az iparszerű – a termelés hatékonyságának és piaci versenyképességének növelésére koncentráló – mezőgazdálkodás környezetre és a vidék társadalmára gyakorolt hatásai katasztrofálisak, ökoszociális teljesítményei igen gyengék, ezért ettől eltérő gazdálkodási rendszereket kell alkalmaznunk.

Tálas Csárda

Beszélgetés Egyed Józseffel, a Tálas Csárda tulajdonosával

- Tálas csárda. Lassan ma már mindenki ismeri ezt a kifejezést Lövétén. Mikor született meg a gondolat, hogy a vállalkozásokat ilyen irányba bővítsétek?

Kétfelőlről tudnám megközeleíteni. Egyik az, hogy az a kenyérüzlet, amit a 90-es évek elején, a szubvenziós kenyér idején létrehoztam, a kontroll szerepét betöltötte, amit az üzleti tervbe

szántam neki, a másik, hogy az így felszabaduló épülettel gondolkodni kellett, hogy mit lehet kezdeni annál is inkább, mivel én az egyik legszebb lövétei épületnek tartom azt.

- Most azért esett erre az épületre a választás, mert benne voltatok, vagy azért, mert az egyik legszebb épületnek tartod?

- Hogy ebben az épületben tevékenységet folytassunk, majdnem véletlenszerű volt, amikor elkezdjük. Most pedig teljesen tudatosan választottuk az épülethez a funkciót, mivel meg vagyok győződve, hogy egy kisvendéglő, egy kocsmá esetén elsődleges az a kisugárzás, amit az épület áraszt.

- Ha megnézzük az épületet és a berendezést, nem egy amerikai kultúrát terjesztő kocsmá külleme. Mit jelent nektek ez a másság, miért pont ezt választottátok azok mellett, hogy napjainkban is számos kocsmá nyílik, ami egy másik kultúrát terjeszt?

- Számomra nem ez a másság, amit mi csinálunk, hanem a másik a másság. Én úgy gondolom, hogy az a hangulat, amit áraszt ez a kisvendéglő, ez a miénk. Ez az, amit meg kell mutatni, és ez annyira igaz, hogy megnyitáskor, a nagymise utáni látogatáskor egy asszony felhívott, és elérékenyülve megköszönte, hogy egy ilyen helyisé-

get hoztunk létre, mert az ő szülei tisztaszobájára, nagyszobájára emlékezteti, és igazi vasárnapot varázsol számára. A fiatalok, akik nem érték, hogy a szülei vagy nagyszülei tisztaszobájára emlékezzenek, érzékeny lelkükkel mégis vonzódnak, legalábbis az eddigi rövid történet erről szól.

- Eddigélő Lövétére jellemző volt, hogy ha egy ilyen jellegű szolgáltató egységet megnyitottak, rövid időn belül annak bizonyos részeit tönkretették. Itt miként viselkednek az emberek, amikor egy kicsit az ő lelkük van benne az

épületben, nem egy amerikai kultúra?

- Érdekes, mert többen mondták ezt: "Hát úgys olyan lesz, mint a többi".

Ha én ezt csinálom

tem volna, akkor én nem számítottam, ami be is jött, hogy az emberek a tárgyi emlékekkel, illetve amik emlékeket idéznek fel bennük, ahhoz másféleképpen viszonyulnak, s ez tényleg így is van. Például mondták, hogy a WC-kagylót biztosan le fogják törni. Úgy látszik, ez szokás más helyeken, itt viszont nem.

- Úgy érzed, hogy az emberek méltóságátdata itt másképp jelentkezik, mint más, hasonló helyeken?

- Mindenképpen. Először meglepődtem, mikor ismerősök megjegyzték viccesen, ha befutottak egy székér mellől egy sörre, hogy bocsánat, hogy csak így jöttünk bé. Ez vicc volt, de jelzés számomra, hogy úgy gondolják,

ilyen helyre valamiféle, nem feltétlenül ruhai jelenlét, hanem egyféle viselkedés szükséges.

- Milyen elképzeléseitek vannak a jövőre vonatkozóan? Miként szándékoztok erősíteni ezt a szellemiséget a továbbiakban? Tervezitek-e, hogy valamilyen rendezvényeket szerveztek a vendéglőben?

- Én arra gondoltam, hogy az elkövetkező időszakban jó volna olyan rendezvényeket szervezni, ahova ismerős író, Lövétéről elszármazott orvost, vagy más lövéteiket hívnánk meg, amikor velük elbeszélgethettünk, ezáltal az egység más szerepet is betöltene. Tervezek borkóstolót, amikor legalább két vidék borai kerülhetnének bemutatásra egyrészt azért is, hogy a mi pálinka-ivászati kultúránkon túl a borhoz is legyünk közelebb.

- A fentiekben elmondottak alapvetően zártkörű rendezvények, bár nem teljesen. Vannak-e olyan elképzeléseitek, hogy olyan rendezvényekkel foglalkozzatok, amelyek nyitottabbak, elérhetőek minden lövétei számára?

- Andreának van egy elképzelése, hogy a családokba miként lehetne bevinni ennek a szépnek az érzetét. Arra gondolt, hogy gyerekek születésnapját szerveznék meg, ami természetesen a gyermekeknek megfelelő programmal történne, de a felnőtteknek megfelelő programrészből is állna. Voltak érdeklődők, akik születés-

napot, házassági évfordulót, keresztelőt szeretnének ott tartani, mi igyekszünk nekik eleget tenni. Úgy akarjuk, hogy a vállalkozás ne csak a profitról, hanem a faluról is szóljon, hogy az emberek közelebb kerüljenek ezekhez a tárgyakhoz, ezekhez az emlékekhez. Kisebbségi családi rendezvényeket szívesen csinálunk, például a szilvesztert nem fogunk meghirdetni, de ha egy ba-

rati kör, egy 30-40 fős összeszokott társaság jelentkezik, szívesen odaadjuk, és a szilveszter megszervezésében segítünk.

- Szerencsés munkát a továbbiakban!

Egyed Józsefet Lázár László kérdezte

A kábítószer - pokol- ba szóló útlevél

(folytatás előző lapszámunkból)

A kábítószeres csoporto-
sítása

Közismertebb kábítószeres

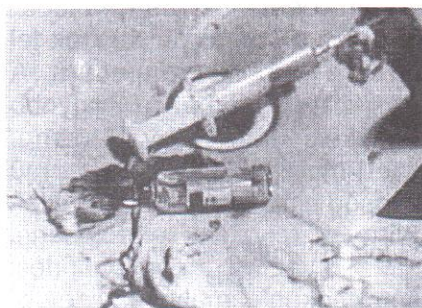
1. Amfetamin és származé- kai (Extasy, Speed)

Napjainkban egyik leggyakrabban használt szer, amit szintetikusan állítanak elő. Kedvelt a fiatalok körében. Gyakran használják a diszkókban. A „jég”-nek nevezett metamfetamin fehér, kristályos anyag, amely pipában meggyújtva tejfehér füstöt fejleszt. Hatására csökken a fiatalok gátlásossága, gondolkodás nélkül megteszik azt, amiről álmodnak. A férfiaknál gyors és hosszantartó erekciót eredményez. Kezdetben nem okoz kábasságot, hanem csak a megelégedettség érzetét kelti. Kisebb adag hatására gyorsul a szívverés, a nagyobb adag fényérzékenységet okoz zavaros látással, szájszárazsággal, nehéz lépepéssel, izomgörcsökkel. A tolerancia kifejlődése gyors, mert a kívánt hatás eléréséhez növelni kell az adagot. Később bekövetkeznek a schizofréniához hasonló tünetek. Van, aki hangokat hall, van, aki úgy érzi, a testen bogarak mászkálnak, van, aki hosszú órákig teljesen értelmetlen tevékenységet folytat. Rendszeres szedése korai agyhalált okozhat. Az amfetamin-származékok hatása alatt álló személyek sok autóbalesetet is okoznak.

2. Cannabis és származékai (marihuána, hasis, tisztított THC)

Az indiai kender hatóanyaga a tetrahidrokannabinol. Szárított

leveleiből készül a marihuána cigaretta, amely 1-2% hatóanyagot tartalmaz. A kenderből kivont gyanta hatóanyag tartalma eléri a 15%-ot. A közelmúltban megjelent a folyékony hasis is, a hasisolaj. Tetrahidrokannabinol (THC) tartalma 20-80%-os, ezért túladagolási veszélye igen nagy. A hasis nem csak dohány közé keverve, hanem édességbe, italba keverve is fogyasztják. A cigaretta szívásakor a bódulat már az első szívás után kialakul, míg a szájon át bevett hasis hatása több mint egy óra után jelentkezik. A drog hatása az esetek nagy részében különös benyomásokat idéz elő, és a hasisélvező furcsa élményeken megy keresztül. Elmosódnak az egyén és a külvilág közötti határok. Az egyén azonosítja magát a tárgyakkal, egy tüvel, a ciga-

rettája füstjével. A tárgyak életre kelnek. A bódulatban lévő ember úgy érzi, mintha semmihez sem lenne köze. Saját magát nevetségesnek, komikusnak találja. Csöndes belső nevetés jelentkezik, ez mind erősebbé válik, és hirtelen nevetési rohamba tör ki. A nevetés jellemző a hasisélvezetre. Érzékenyé válik a hangokra, ezért örömet leli a zenehallgatásban.

Az első hasisélvezést szédülés, elesésre való hajlam, álmoság, a torokban égő érzés, köhögési inger, hányinger, erős szívdobogás kísérheti. A rosszullet halálal is végződhet. Ha így zajlott le az első találkozás, az illető szerencsésnek mondható, mert többet nem fogja kipróbálni.

Szerencsétlenek azok, akiknél

az első találkozás kellemes érzéseket vált ki. Tartalom nélküli euforiás érzés alakul ki, amelyet nevetési hajlam kísér, majd nyugalmas, félig alvó állapot követi, kellemes álmokkal. A hasismámorban a nemi vágy fokozódik, de a közösülési képesség tünetenyés gyorsasággal elvész. A szexuális tevékenységet erotikus hallucinációk váltják fel. Hasismámorban a víziók szexuális színezetűek. Arról álmodnak, amit a valóságban szeretnének megtenni. Ez a fantázia önkielégüléshez is vezethet.

Miről tanúskodnak a kórlapok? Feltűnő jelenség a váratlan, gyors kedélyváltozás. Elkomorulhat és agresszívvé válhat, menekülési kényszer vesz erőt rajta.

A hozzászokás kialakulásával párhuzamosan tapasztalhatók a gondolkodási zavarok. Egyszerű feladatokat sem tud megoldani, elveszti a beszéd fonálát, nem fejezi be a mondatot. Amikor már kialakult a lelki függőség, jellembeli változások lépnek fel. A hasismámor szüneteiben gyerekesek, ingerlékenyek, emberkerülő, lesznek.

A hasis hosszabb ideig tartó használata után jellegzetes állapotok alakulnak ki, amelyek megfelelnek a heveny szellemi zavar képének. Nem emlékszik a pár perccel azelőtt törtétekre, térben és időben tájékozatlanná válik. A roham hirtelen tör rá. A hosszabb ideig történő hasisfogyasztás az agyi funkciók visszafordíthatatlan károsodáshoz vezetnek. Egykedvű, lusta lesz. Elbódul, az ítélőképességét teljesen elveszíti.

Ez a kábítószer röviden így jellemezhető: a nevetéstől a teljes elbutulásig.

(folytatjuk)

Tribel József
nyug. középiskolai tanár

Lövete művelődési életéből

Amatőr színjátszás a "magyar világban" (1940–1944 között)

Már a XX. század első felében Lövete életében jelentős szerepet tölthettek be azok az önszerveződő legény- és leányegyletek, körök vagy egyházi alapon szerveződő egyesületek (pl. Erdélyi Római Katolikus Népszövetség Ifjúsági Tagozata, a Katolikus Agrárfjúsági Legényegyletek Országos Testületének, azaz a KALOT-nak a helyi szervezete), amelyek nemcsak a kultúráközvetítés szempontjából voltak fontosak, hanem azért is, mert a falusi ember életében egy új, kedvelt és sokáig fennálló, a hagyományörzés és a folklorizmus tekintetében is nagy jelentőséggel bíró "intézményrendszer" alkottak. Ezek közé tartoztak az amatőr színjátszó csoportok is, amelyek a lövetei társas élet szervezésében nagy szerepet tölthettek be.

A napjainkban megkérdőzhető öregek és néhány rövid, a korabeli újságokban napvilágot látott újságcikk szerint az amatőr színjátszás a XX. század első felében honosodott meg a fent említett egyesületek körében, a helyi értelmiség, a pap és az egyházi tanítók ösztönzésének, szervező munkájának köszönhetően. Itt esősorban Daró Alajos plébános, Péter János plébános, Márton Pál, Molnár Lázár tanítók neveit kell megemlítenünk.

Méltó utódjuk volt nekik Márton Antal plébános, aki a lövetei ifjúság szellemi irányítását a második világháború nehéz éveiben és a háború utáni zavaros állapotok idején vállalta magára. Csíkjenőfalván született 1910. október 12-én. Tanulmányai elvégzése után Gróf Majlát Gusztáv Károly püspök 1932. december 17-én szentelte pappá. Előbb Csíknagyboldogasszony és

Csíkszentgyörgy, Gyergyószentmiklós, Gyergyóalfalu egyházközségekben szolgált. 1941. szeptember 8-án választották meg Lövete plébánosának. A plébániát október 11-én foglalta el, és hamarosan a KALOT helyi szervezetének tagjai közül amatőr színjátszó csoportot szervezett.

Bálint Andrásné született András Rozália, aki 1943-tól kezdett el szerepelni, elmondása szerint ebben az időben nem telt el olyan vasárnap este Lövétén, főleg a téli hónapokban, hogy a Népházban ne lett volna legalább egy egyfelvonásos vidám jelenet, vagy legalább egy versszavalat. A nagy kihívást azonban nem ezek jelentették, hanem a Márton Antal plébános által betanított színdarabok (Ne játssz a csókkal, Falu gyöngye, Vén bakancsos és fia a huszár, Obsitos stb.) A próbákat "csendítet", azaz az esti harangszó után a paplakon tartották, és csak amikor a mozgás gyakorlására került a sor, akkor állottak fel először a Népház színpadára. A darabokat elsősorban a nagyobb ünnepeken (karácsony, farsang, húsvét) mutatták be a nagyszámú közönség előtt (soraikban ott ültek a környék falvainak értelmiségei is). Ezeken az ún. "népművelődési vasárnapokon", melynek szervezője a KALOT helyi szervezete volt, néhány órára elfelejtették a háború borzalmaival a nézők. E falusi lelkes öntevékeny színjátszásnak tagjai voltak elsősorban: András Ilona, András Julianna, András József, András Margit, András Rozália, Bálint Ferenc, Égei Lőrinc, Egyed Imre, Gábos Lajos, György Domokos, Györgylőrincz József, Györgypál Lajos, Kolozsi István, Ladó Rozália, Lázár Lajos, Lázár István Füstös, Márton Lőrinc, Mihály Lajos Elek, Silye István, Szabó Rozália, Tókos Rozália, Török Ignác és alkalmaként még sokan mások.

Mihály János

Esztendőcsere a Hargitán

A téli erdő templom. A hatalmas bükkös és fenyős boltozata alatt az Isten lakik, aki ujjával mutatja a táplálékot a hidegtől reszketőlábú madaraknak és vadaknak. Nem lehet azt mondani, hogy ilyenkor nem szép az erdőn, vaj a vadonban. Csak irtozatos ott lenni. S mi csinált irtozatoságot? A nagy némaság és a nagy csend, hol az ember saját koppanásával vaj árnyékával elijeszti magát.

Jött szilvesztereste és én úgy akartam, hogy a szememmel lássam, vaj hogy ébren legyek, amikor az újév cseréli fel az őesztendőt. Hogy az hogy történik az erdő sűrűjében! Nézetem az órát. Tíz óra. Na még két óra van ebből az esztendőből! Imádkoztam és énekeltem és tovább jött az idő. Már féltizenkettő. Na mindjárt újév! Felveszem a nagy bundát és meggyújtom a lámpást és zsebembe teszem a dinamentet és a fegyvert is betöltöm, mind a két csövet, és a kürtöt is magamhoz veszem. Kilépek a házból és a szemem végigpillant a nagy erdőségen. Úgy nézett ki, mint egy halott, amelyik le van takarva a fehér szemfedővel. Megnézem az órát. Na még csak tíz perc! Felnézek az égre és ott a csillagok mintha máma pénzért ragyogtak volna. A hó csikorgott a talpam alatt és a hold olyan halován színen, mintha tényleg ő búcsúznék az óévtől, de a csillagok ellenben nem törődve semmit, olyan szépen ragyogtak.

Egy perc, és tizenkét óra!

Eléveszem a dinamentet és a gyufával meggyújtom a zsinórt. Meggyúl és eldobom. Pont tizenkettő! Egy hatalmas lövés és egy nagy visszhang, talán nagyobb, mint a Tihany bércén történt volna. Minden hang csak nagy zajjal és későre jött vissza felelettel. Elsütöttem a két golyót is és beléfújtam a kürtbe, hogy:

-Boldog új évet a Hargitán minden élő állatnak, vadaknak és madaraknak és az örökzöld fenyőnek is!

Bémenyek a pajtába és a kecskéket szerrefogom és boldog új évet kívánok nyulaknak és minden állatnak, továbbá a Hektor kutyának. Ő jött és egyedül üdvözölt engem. Na úgy akartam, hogy bémenyek a házba, amikor a hiúból a kakas elkezdett kukurolni, mintha mondaná, hogy boldog új évet édes gazdám!

Bémentem és elévettem a pálinkát és töltök egy pohárral és elköszönöm:

Istennek legyen hallá, hogy megértük élni az 1925-ik boldog új évet.

A jó Isten segíljen meg továbbra is!

Ladó Lajos

Mesetár

Az alábbi mesék a harmadikosok tolából származnak, és természetesen szívesen fogadjuk kisebb-nagyobb olvasóink írásait továbbra is.

A három szerencsét próbáló fiú

Hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy szegény ember. Annak az embernek volt három fia. A legnagyobbat Máténak hívták, a középsőt Jakabnak és a legkisebbet Jancsinak.

Egyszer az apjuk azt mondja:

- Menjtek szerencsét próbálni. Először menj, Máté fiam!

Máté el is indult a nagy útra. Ment, mendegélt, egyszer csak meglátott egy palotát. Bement a palotába. Meglátott egy gyönyörű lányt, aki fogságban volt. Volt mellette egy boszorkány. Kérdi a boszorkánytól:

- Hogyan lehet az enyém a lánya?
- Ha megtalálod az óperenciás tengerben a gyűrűmet.
- Parancsára!

Kereste, de nem találta. És levágták a fejét. Az apa megtudta, hogy mi lett vele. Elküldte a középső fiát is. Neki sem sikerült, és levágták a fejét. Elment a legkisebb fiú, Jancsi is szerencsét próbálni. Neki sikerült megtalálni a gyűrűt.

Összeházasodtak, és boldogan éltek, míg meg nem haltak.

Forgács Hajnalka-Henrietta
III. A

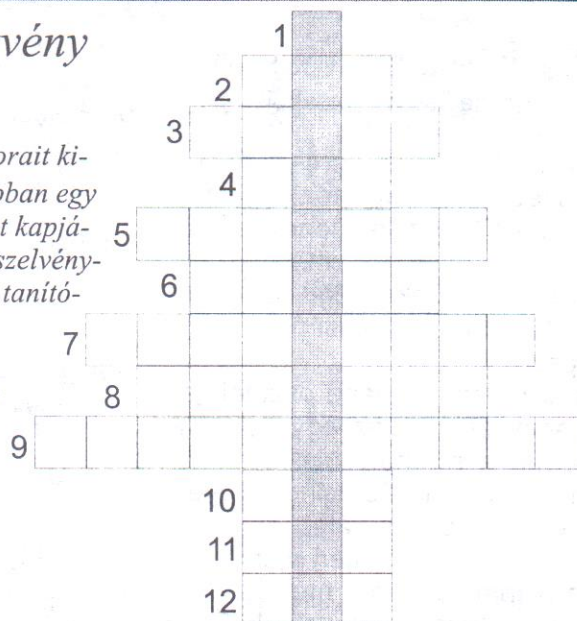
A kakas meg a kutya

Egyszer volt, hol nem volt, volt egyszer egy kakas. Megismerkedett egy kutyával. A kakas megbárátkozott a kutyával. Nagyon jó barátok lettek. Egyszer a gazdájával elmentek az erdőbe. A kutya nagyon megéhezett, nem talált semmilyen ennivalót, és megette a gazdája ennivalóját. Amikor a gazda elvégezte a munkáját, ő is megéhezett, és akart enni. Nem talált semmit a tarisznyájában. A

Karácsonyfa rejtvény

Ha a rejtvény vízszintes sorait kitöltitek, akkor a jelzett oszlopban egy lövétei karácsonyi játék nevét kapjátok meg. Ezt a szót írjátok a szelvényre, és adjátok András Szilvia tanítónőnek 2006. január 20-ig.

1. A magyar ABC 3. betűje
2. Sérülés a bőrön
3. Kihagyást jóvátesz
4. Holt ellentéte
5. Nedvesen
6. Nem könnyű
7. Vetélkedő résztvevője
8. Alakító
9. Zsenge életkori
10. Szópótló szó
11. Micimackó kedvence
12. Folyékony csapadék

Októberi megfejtésünk: GYENGÉCSKE, MINT A PÉTER ISTVÁN ÉRTESÍTŐJE, a novemberi pedig a KORMOSFEJŰ CINEGE. Egyedüli megfejtő András Tamás VII. A-s, jutalma egy könyv.

Keresztrejtvény megfejtése:

Név.

Osztály.

Házzám.

gazda nagyon megharagudott, és megverte a kutyát. A kutya, mikor hazaértek, elpanaszolta a kakasnak, hogy mi történt. A kakas és a kutya elhatározták, hogy világgá mennek. El is indultak, de nagy vihar támadt, és a kakas nem tudott szaladni a kutyával, és otthon kellett maradniuk. Tovább is éltek boldogan gazdájukkal.

Miklós Adrien III. A

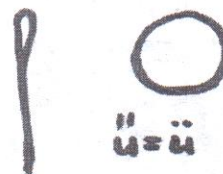
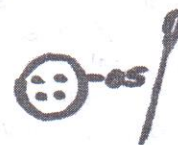
Az ember meg a tyúk

Hoi volt, hol nem volt, volt egyszer egy ember. Ennek az embernek volt egy tyúkjá, mely minden héten egy aranytojást tojt. Egy héten a tyúk nem tojt tojást. Az ember azt hitte, hogy a tyúk belsejében arany van elrejtve, így hát levágta. Azonban a tyúk belsejében nem volt semmi. Így értette meg, hogy minden nem lehet arany.

Pál Andrea III. A

Képrejtvények

A rejtvények a III. A-sok munkái.

"Siessünk, ne késsünk"

(folytatás az 1. oldalról)

Így érkezünk a kereszténység legszebb ünnepéhez, Jézus Krisztus földi születéséhez, amely a család és a gyermekség, az öröm és a békeség, az életet adó fény megszületésének az ünnepe.

Ha két részre kellene osztani karácsony estéjét, az egyik rész a gyermekeké lenne, hiszen ekkor jön az Angyal, és minden gyermek szívdobogva várja, hogy vajon az ő levelében kért ajándékait megkapja-e, vagy még nem-e többre is futja az Angyalnak. Örülnek a sok szép újkeletű játéknak, édességnek ugyanúgy, ahogy ez előtt örültünk a korcsovának, szánkának, babaágyának, rongybabának, fából hasított sílécnek. Együtt örül a család apraja-nagyja, de lassan a felnőttek gondolata az éjféle szentmise felé terelődik, hiszen azért várakoztunk, készülünk az adventi időben, hogy most mind ottlegyünk a kicsi Jézus járszolásánál. Régen, amikor még sokan laktak az erdei részeken, onnan is hazajöttek az éjféle misére, elbízták állataikat azokra, akik nem tudtak hazajönni, törettek a nagy hóban, hidegben, és ha fáza, zuzmaráson, fáradtan érkeztek is, mindent elfeledtek, amikor megszólalt az orgona hangja, és a nép ajkán felcsendült a közös ének:

"Jertek azért, keljünk fel, Betlehembe menjünk el,

Tiszteljük mi Urunkat, imádjuk Jézusunkat."

Kigyúlt a betlehemi csillag fénye a sötét éjszakában jelezve mindenkinek, hogy megszületett a világ Megváltója, aki a békét és a szeretet hozta a világnak.

Ezen az estén indultak el a "kántálók", és házról-házra járva énekeltek sajátos hangukon és dallamaikon énekeiket, amelyekkel jókívánásaikat fejezték ki. Minden-

ki szívesen fogadta őket, és tiszta szívből megajándékozták szép énekeikért. Habár a rokonok is köszöntötték egymást énekeikkel, mégis a visszaemlékezés szerint nem tudott senki olyan szépen kántálni, mint a cigányok, akiket jól ismertek a faluban (seprűkötő, kosárkötő, gyékénylábtörlő-, orsó-, fakanál-, tekenyőkészítők voltak). Akikre visszaemlékeznek időseink: Gyigya Demeterné, Brándi Anna nén', a vén Gánó, Nagy István (dögös Pista bácsi) és a felesége Mária néni, különös hanghordozással énekeltek énekeiket:

Nyisd meg, Uram, nyisd meg, mennyország kapuját,
Életem, halálom, tovább sem nyitatom.

Kapud alatt vagyon egy aranyas zászló,
Zászlód alatt vagyon egy aranyas böcső.

Kiben növelkedik Mária Szűz Anya,
Egek nyiladoznak, csillagok ragyognak.

Kimenék, kimenék, felnezék az égre,
Ott látom üldögél Mária Szűz Anya.
A mennyei gyertyák, mind gyűjtatlan gyúlnak,
A mennyei harang' mind húzatlan szólnak.

Jöjj el, ó, jöjj el nagy hivatalunkra,
Hogy vígan várhassuk a Kisdéd Jézuskát.

Mennyből az angyal, pásztorok jönnek magikni,
Hogy Betlehembe sietve menvén lásátok.

Vivének néki szép ajándékot magukkal,
Egyik egy juhot, másik egy bárányt,
Harmadik pedig vivén majd néki egy sajtot.

Vegye kegyesen, Anya szívesen ezeket,
Sípokat fújnak, örömet mondnak Jézusnak.

Ne engedjük, hogy a világ csillogó, de mulandó javai elhomályosítsák szívünkben a betlehemi csillag iránytmutató fényét, amely a békét és a szeretetet jelenti a világnak.

Lázár Béla

Pedagógiai lexikon**Humor a nevelésben**

A humor sokkal hatásosabban alkalmazható nevelési eszköz, mint azt gondolnánk. Sok kényes helyzetet meg lehet oldani humorral. A sértődött, dacba vonult gyermeket egy humoros megjegyzés esetleg fellazíthatja: humorosan adhatjuk a gyermek tudtára, hogy átlátunk "hantázásán", összehordott kifogásain. Ahol az otthon egész levegőjét vidámság és humor hatja át, ott természetesen adódik az anya vagy apa egy-egy tréfája. Amelyik családban "tilos a nevetés", ahol a felnőttek minden esetben elítélik a kisebb gyermekek kuncogását vagy a kamaszok ellenállhatatlan nevetési ingerét, ott valójában sivárrá válik az érzelmi élet, s az unalom, az otthoni élet szürkesége lesz úrrá. A gyermekek az iskolában is azt a pedagógust szeretik, aki bár szigorú, de érti a tréfát is. Otthon sem a folyton fáradt, állandóan panaszkodó szülőkhöz ragaszkodnak, hanem azokhoz, akik rengeteg munkájuk közben is tudnak derűs, vidám, kedélyes hangulatot teremteni maguk körül.

A serdülés szakaszában a fiú- és leánykamaszok egyaránt hajlamosak a humoros helyzetek élvezésére. A felnőttek könnyebben tudják a serdülőket kezelni, ha koruk sajátos velejáróját megértéssel veszik tudomásul.

Igaz, a humor kényes eszköz, nem mindenki tud vele bánni. A gyermek szereti a tréfát, de megbántódik, ha a tréfa durva, sértő, és éle ellene irányul. A megalázásba átcsapó gúnyolódást, a humornak ezt a torz megnyilvánulását mindenféleképpen el kell ítélni. Másrészt azt is el kell kerülnünk, hogy a gyermek a tréfalokozást úgy lássa, hogy a szülei semmibe veszik hibáit.

András Magdolna óvónő

Kiadja a *Lövetei Ifjak Egyesülete*
a *Lövetei Közbirtokosság*
és a *Select Mettemplast kft*
támogatásával
Nyomja a *ROTAPRINT* nyomda

**A szerkesztőség nem
minden esetben ért egyet
a cikkek tartalmával!**

Szerkesztőség: *András Mónika, András Kinga, Lázár László, Mihály János*
Munkatársak: *Lázár Béla, András Magdolna*